

Concept reactie vanuit de vijf steden

In de afgelopen jaren is er hard gewerkt aan de concept Omgevingsvisie zoals u die nu in 80% versie aan ons hebt aangeboden. Gelet op de door u benoemde collectieve verstedelijkingsopgave, reageren we als vijf grote steden met deze gezamenlijke brief die ook door de Twente Board is ondertekend.

Uw leidende principes kunnen op onze steun rekenen; net als uw wens om meer te sturen op behoud en versterking van brede welvaart. Juist in de steden staat die brede welvaart onder druk en dat vraagt, ook in het licht van de collectieve verstedelijkingsopgave extra aandacht. Gelet op de grote opgaven waarvoor we gezamenlijk aan de lat staan, delen we als vijf grote steden een aantal cruciale elementen waarover we met u afspraken willen maken voordat de Omgevingsvisie definitief wordt. Die betreffen: de te verwachten ruimtevraag in het licht van energie, water en bodem in sturend in de bestaande stad (o.a. hittestress) wonen, werken en stedelijk uitloopgebied, de verbinding van de DUS-sen in en buiten Overijssel en het waarborgen van de integraliteit van de opgaven, met daarbij ook de blik op de grotere systeemopgaven.

Krachtige stedelijke netwerken en de te verwachten ruimtevraag

Het is mede aan u als provinciale overheid te danken dat Zwolle, de Stedendriehoek en Twente een plek van belang hebben gekregen in het voorontwerp Nota Ruimte. We hopen dat we die opgaven ook gezamenlijk mogelijk kunnen maken met u. De grote steden van Overijssel willen samen met u invulling geven aan die nationale, provinciale en regionale opgaven. Inbreiden voor uitbreiden is al lang onze bestendige lijn; maar gelet op de opgaven is het gesprek over de te verwachten noodzakelijke uitbreiding noodzakelijk. Niet alleen om snelheid te kunnen maken met de (nationale) opgaven zoals de woningcrisis) maar ook omdat de energiebehoefte, mobiliteit, werken, voorkomen van binnenstedelijke hittestress en schuifruimte allemaal om ruimte vragen. Dat alles nog los van de ruimtevraag van Defensie. We zien als steden dat er grenzen zijn aan verdichting. Uit het oogpunt van betaalbaarheid en de diverse woon- en werkmilieus maar ook waar het gaat om de leefbaarheid van degenen die in de stad wonen en werken en voor onze ondernemers die onze economie draaiend houden.

De steden constateren dat de Omgevingsvisie alle relevante beleidsonderwerpen bevat, ook op de individuele opgaven van verstedelijking. Voor een effectieve verstedelijking is het echter zaak dat individuele opgaven met elkaar in verband worden gebracht, en worden geconcretiseerd en geprioriteerd. Deze integrale of geïntegreerde visie (wat) vinden we nog onvoldoende terug. We signaleren op diverse plekken een stapeling van opgaven die onmogelijk samen passen in een gebied. De dominante vraag is hoe met deze nieuwe concept omgevingsvisie en de redeneerlijn de gewenste snelheid van de opgaven en de integraliteit gewaarborgd kunnen worden.

Het brede beeld is dat er weinig concrete doelen worden benoemd en dat er diverse rode draden, redeneerlijnen of afwegingsruimtes worden benoemd zonder dat helder wordt welke prioritair zijn. In de concept Omgevingsvisie zijn vele sectorale en thematische opgaven, ambities en randvoorwaarden opgenomen maar veel blijft onduidelijk. Het afwegingskader schept op voorhand geen duidelijkheid hoe afwegingen gemaakt worden en welke samenhangende afweging de voorkeur zal hebben in een gebiedsuitwerking. De kans dat een sectorale poot dominant wordt, bestaat. Ook met de redeneerlijn. Het is de vraag of de uitwerking in programma's daarbij gaat helpen; juist ook omdat deze een sectorale insteek hebben en veel tijd vragen.

Gelijktijdig met het verschijnen van uw concept Omgevingsvisie, verscheen ook het voorontwerp Nota Ruimte met een eerste ruimtelijke vertaling van de opgaven voor Nederland

richting 2050. Het benoemt keuzes en geeft richting voor te maken keuzes over grote opgaven die allemaal om ruimte vragen. Van landbouw en natuur tot woningbouw, economie en energiezekerheid. In het voorontwerp krijgen stedelijke regio's in het oosten een grotere rol in de verstedelijkingsopgaven en ontwikkelen zij zich tot dynamische regio's met een sterke en onderscheidende economie. Naast kwantitatieve opgaven liggen er zeker in het oosten ook kwalitatieve opgaven die we als aangewezen verstedelijkingsgebieden moeten waarmaken. We onderschrijven de oproep in het voorontwerp dat de opgaven waar we voor staan groot en urgent zijn.

De kracht van verbindingen

U geeft in beleid en uitwerking een belangrijke rol aan de Daily Urban Systems (DUS, regionale woon- en werkgebieden). Opvallend vinden we dat met name de verbindingen tussen de DUS-sen in Overijssel, met de rest van Noord en West Nederland en met Europa niet zijn opgenomen. Terwijl we zien dat de pendels groter worden: zowel vanuit het noorden en westen van Nederland naar het oosten van Nederland, vanwege de groeiende relatie tussen dit deel van Nederland en Brainport en die met Duitsland. Terwijl juist ook deze mobiliteitsontwikkelingen de relatie tussen stad en landelijk gebied kunnen versterken. In de concept Omgevingsvisie zien we niet op kaartmateriaal uw visie daarop (daarbij denken we aan de toekomst van de Nedersaksenlijn, de N35 en N36, de versnelling van de verbindingen tussen Zwolle en Deventer of het opheffen van de barrièrewerking met Duitsland). Opvallend is dat zowel in de concept omgevingsvisie als in de gebiedsperspectieven vooral de huidige situatie wordt beschreven; dat geldt ook voor de kaarten die zijn toegevoegd.

Grenzen aan verdichting

We roepen u op om, in lijn met het voorontwerp Nota Ruimte, zo snel mogelijk met ons te werken aan concrete uitwerking van de verstedelijkingsstrategieën. Gelet op de veelheid van opgaven; de grenzen aan verdichting, het verbeteren van de brede welvaart en bundeling rond bestaande infrastructuur en de koppeling van de DUS-sen is dit inzicht gewenst. Dit inzicht kan ook voorkomen dat gemeenten voor ieder individueel plan een stapeling van rapporten, onderzoeken en nieuw beleid moeten vaststellen.

Graag gaan wij met u in gesprek hoe we oplossingen kunnen en moeten vinden voor de ruimtelijke puzzel van Overijssel om in 2050 niet alleen de mooiste provincie van Nederland te zijn maar ook de provincie waar de brede welvaart in alle kernen en steden is versterkt.

Namens de colleges en het bestuur van

Almelo,
Deventer,
Enschede, ...
Hengelo,
Zwolle,
Twente Board,